

กนกอร ยางป้อม 2557: การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจจัดการความเสี่ยงของ
เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปรินญาวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์เกษตรและ
ทรัพยากร) สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและ
ทรัพยากร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผู้ช่วยศาสตราจารย์อิสรียา บุญญะศิริ,
Ph.D. 105 หน้า

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่ออธิบายลักษณะความเสี่ยงที่เกษตรกรผู้ปลูกข้าวเผชิญ
ผลกระทบและการจัดการความเสี่ยงเพื่อรองรับภัยน้ำท่วมปี 2554 พฤติกรรมการจัดการความเสี่ยงและ
วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการความเสี่ยงหลังภัยน้ำท่วมปี 2554 ในเขตพื้นที่ภาคกลาง ภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ปลูกข้าว จำนวน 426 ตัวอย่าง

ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรในภาคกลางเผชิญความเสี่ยงที่สำคัญจากภัยน้ำท่วม ในขณะที่
เกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเผชิญความเสี่ยงที่สำคัญจากภัยแล้ง ภัยน้ำท่วมปี 2554 ได้
ส่งผลให้เกษตรกรในภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือสูญเสียรายได้เฉลี่ย 5,524 บาทต่อไร่
และ 4,875 บาทต่อไร่ ตามลำดับ โดยรวมเกษตรกรร้อยละ 23 มีการจัดการความเสี่ยงเพื่อป้องกันน้ำ
ท่วมโดยส่วนใหญ่จะทำคันกั้นน้ำ หลังจากน้ำท่วมในปี 2554 จำนวนเกษตรกรที่มีการจัดการความ
เสี่ยงเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 59 โดยมีการทำคันกั้นน้ำมากขึ้นและมีรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น
โดยเฉพาะเกษตรกรในพื้นที่ท่วมซ้ำซากจะปรับเปลี่ยนรูปแบบการปลูกข้าวเพิ่มขึ้นมาก และในเขต
พื้นที่ไม่ท่วมซ้ำซากจะให้สมาชิกทำอาชีพนอกภาคเกษตรเพิ่มเติม เก็บเงินออมเพิ่มขึ้น

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความเสี่ยงหลังเกิดภัยน้ำท่วมปี 2554 โดยใช้
แบบจำลองโลจิส พบว่า ความสามารถในการรับมือกับภัยน้ำท่วม ลักษณะเขตชลประทาน การคาด
การณ์แนวโน้มน้ำท่วมใหญ่ในรอบ 10 ปีข้างหน้า พื้นที่ปลูกข้าว และสัดส่วนรายได้จากการปลูกข้าว
เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความเสี่ยงของเกษตรกรในพื้นที่ท่วมซ้ำซาก ในขณะที่ลักษณะ
เขตชลประทาน และสัดส่วนรายได้จากการปลูกข้าว เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความเสี่ยง
ของเกษตรกรในพื้นที่ไม่ท่วมซ้ำซาก

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก